

Samfund

Nyt initiativ skal hindre fremtidige Muhammed-kriser

Mægling. Nyt projekt skal forebygge fremtidige kultursammenstød - Danmark skal gå forrest og berede vejen for fredelig sameksistens - En bredt sammensat komite af danske nøglepersoner skal stå i spidsen for arbejdet - Det skal munde ud i et internationalt topmøde i København om tre måneder

Fordomme, mistro og mangel på respekt skal afløses af forståelse, indlevelse og dialog. Det er essensen i et nyt initiativ, som skydes i gang i denne uge - på baggrund af den omsiggribende globale krise i kølvandet på Jyllands-Postens 12 Muhammed-tegninger. Ambitionen med projektet, som Huset Mandag Morgen har taget initiativ til, er at sætte Danmark i spidsen for en proces, der skal skabe nye muligheder for at løse konflikter og befordre fredelig sameksistens mellem kulturer med forskellige værdier.

Processen begynder i denne uge med nedsættelsen af en bredt sammensat komite af danske nøglepersoner og skal efter planen nå sin foreløbige kulmination ved et internationalt topmøde i København om tre måneder.

Det er almindelig kendt, at samtale fremmer forståelsen. Og er der noget, der er behov for i den aktuelle sag, er det gensidig forståelse.

Erik Norman Svendsen, biskop, Københavns Stift

“Det var i Danmark, at den aktuelle krise begyndte, og det må være i Danmark, at en ny dialog og en ny form for global tænkning begynder. Muligheden for at præge verden har sjældent været bedre for Danmark. Og aldrig har ansvaret været større,” hedder det i et oplæg til projektet, der får titlen “Co-existence of Civilizations”.

Komiteen, der skal fungere som brobygger mellem modstridende synspunkter og værdier og forberede topmødet, har foreløbig 16 medlemmer. Se tekstboks. Ambitionen er, at de skal gå forrest og udbrede dialogen om forholdet mellem civilisationer - både herhjemme og uden for landets grænser. Det skal dels ske ved at inddrage internationale or-

ganisationer og aktører, dels ved at etablere partnerskaber med internationale medier og opinionsdannere. Se tekstboks.

Ifølge et af medlemmerne, Jørn Lund, direktør for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, skal komiteen sætte ord på nogle af de problemstillinger, der er opstået, for at forhindre, at de samme problemer opstår igen. “Ytringsfrihed er ikke noget, der svæver frit i luften. Der er også noget, der hedder moral, og noget, der hedder religion,” siger Jørn Lund, der også var formand for Kanonudvalget.

Han påpeger, at reaktionen på tegningerne i løbet af en uge har ødelagt en goodwill - ikke mindst i Mellemøsten - som det har taget Danmark 100 år at opbygge. “Det er meget sørgeligt, og så får man lyst til at være med i noget mere tværgående,” siger Jørn Lund.

Komiteens første opgave bliver at identificere de store udfordringer, der opstår, når forskellige religioner og kulturer mødes. Herunder at udbrede en forståelse for og erkendelse af, at globalisering også handler om kultur.

“Den krise, Danmark er bragt ud i, illustrerer, hvor vigtigt det er, at vi alvorligt overvejer de spørgsmål, som hidtil har været forsømt i globaliseringsdebatten - nemlig de kulturelle aspekter,” påpeger et andet af komiteens medlemmer, forhenværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen.

Behov for spilleregler

Hvad der bliver det endelige output fra Co-existence of Civilizations, er endnu ikke afklaret. Blandt komiteens medlemmer er der forskellige ideer, forventninger og ambitioner. Nogle påpeger, at det i sig selv vil være et stort skridt fremad, hvis det lykkes at skabe større forståelse mellem parterne på begge sider af den nuværende kløft. Andre taler om en *code of conduct* i helt bogstavelig forstand - et sæt af spille-

Co-existence of Civilizations

Komiteen bag Co-existence of Civilizations vil sammen med Huset Mandag Morgen og samarbejdsparterne i løbet af de næste 100 dage:

- Indbyde en bred kreds af organisationer, virksomheder og nøglepersoner til en dialog om forholdet mellem civilisationer. En dialog, som udbredes til den brede offentlighed via møder, høringer, indlæg i den offentlige debat, etableringen af en debatportal mv.
- Etablere relationer til andre internationale institutioner og aktører for at forankre initiativet uden for landets grænser. Inddragelsen af erfaringer, synspunkter, eksperter mv. fra hele verden er væsentligt for at sikre en informeret, mangfoldig debat.
- Knytte kontakter og partnerskaber med internationale medier og globale opinionsdannere for at fremme forståelsen af det fælles ansvar for at løse krisen - og sikre den konstruktive debats internationale gennemslagskraft.
- Udarbejde grundlaget for et topmøde - *Copenhagen Summit of Co-existence*. Dette inkluderer en identifikation og prioritering af de største og mest sandsynlige udfordringer, der opstår i mødet mellem forskellige civilisationer, kulturer og religioner. Den internationale debat og dialog mellem forskere, praktikere og medier m.fl. skal danne baggrunden herfor.

Topmødets opgave bliver at drøfte og forholde sig til de identificerede problemstillinger og indkredse mulige løsninger og dermed også eksemplificere perspektiv og muligheder i en dialog.

regler for, hvordan vi omgås hinanden med respekt på tværs af kultur og religion.

“I debatten har begge parter tilskrevet hinanden noget, som den anden part ikke mener eller indeholder. Derfor er debatten blevet en ensidig monolog, der har gravet grøfter frem for at skabe dialog. Min hovedbegrundelse for at gå med er, at vi forhåbentligt kan nå frem til en platform eller nogle spilleregler for, hvordan vi skal håndtere lignende kriser i fremtiden,” siger Zubair Butt Hussain, talsmand for Muslimer i Dialog. Han mener, det er vigtigt at huske, at vi alle lever i en global landsby, hvor informationerne flyver rundt på brøkdele af sekunder. “Vi skal ikke lægge begrænsninger, men omtanke og eftertænksomhed i den måde, vi ytrer os og nærmer os hinanden på,” siger han.

Generalsekretær Jørgen Poulsen, Dansk Røde Kors, er også med: “Det hele begyndte med pressen. Derfor må pressen også undersøge, om der findes veje fremad i dette her, så vi alle kan blive klogere,” siger han.

“Desuden mener jeg også, at jeg kan bidrage med noget i kraft af mine 20 år i den journalistiske branche. Jeg vil helle-re dø end gå på akkord med pressefriheden. Men pressefriheden kan misbruges, og brugt på den måde, vi har set det i den aktuelle sag, er der tale om et tilbageskridt for presse-

friheden. Hvis verden ikke har lært, at ord kan dræbe, så har vi ikke lært noget som helst,” siger Jørgen Poulsen.

Også Københavns biskop, Erik Norman Svendsen, finder det naturligt, at initiativet kommer fra Danmark, når det var her, det hele begyndte. “Det er almindelig kendt, at samtale fremmer forståelsen. Og er der noget, der er behov for i den aktuelle sag, er det gensidig forståelse. Det er tydeligt, at der ud over det politiske aspekt også er en grundlæggende forskel i kulturer. Derfor er det så vigtigt at etablere en dialog mellem Danmark og omverdenen,” siger biskoppen om sine grunde til at engagere sig i initiativet.

Uffe Ellemann-Jensen mener, det centrale er at finde ud af, hvordan vi undgår at skabe problemer og konflikter mellem kulturer og religioner. “Man har brugt ytringsfriheden til at bekræfte sig selv, og det er meningsløst. Samtidig har man bevidst forhånet en anden religion, og for mig at se har det fra begyndelsen været en skærpene omstændighed, at forhånelserne vedrørte et mindretal herhjemme,” siger han.

Direktør Christian Stadil, Hummel, er et af de yngre medlemmer af komiteen. Han var slet ikke i tvivl, da Mandag Morgen henvendte sig. “Nogle gange er der situationer, hvor det, du gør i Danmark, påvirker noget andre steder i verden på grund af gruppedynamik og *interdependence* - alle tings forbundethed. Og timingen lige nu er helt rigtig i forhold til verdens gruppedynamik. Hvis vi rykker på det her nu, kan vi virkelig gøre en forskel,” siger Christian Stadil.

Topmøde om 100 dage

Konkret søsætter komiteen nu en række dialog- og debatfora. De skal dels starte en debat om, hvordan vi kommer videre efter Muhammed-sagen, dels se på, hvordan vi bruger erfaringerne til at forstå hinanden bedre, så vi ikke risikerer nye kultur- og religionskonflikter fremover.

“Vi ved jo, at sagen er udtryk for manglende viden, forståelse og respekt. Og succeskriteriet må absolut være, at vi står bedre rustet, når vi kommer ud af dette her, end da vi gik ind i det,” siger Jørgen Poulsen.

Holdningen går igen hos en række af komiteens øvrige medlemmer:

“Læren er, at vi skal sætte os ordentligt ind i hinandens kultur. Globaliseringen tvinger os til at blive mere orienterede i andre kulturer end den, vi selv er vokset op i, fordi samspillet er så intenst og så hurtigt. I virkeligheden kalder dette her ikke kun på mere respekt, men også mere viden om andre kulturer,” siger Jørn Lund. Han er gået med i projektet ud fra en forhåbning om, at komiteens meget forskellige medlemmer tilsammen udgør den platform af forskellighed, der skal til for at forny dialogen.

“Det flotte ved projektet er, at det er folk fra forskellige hjørner af samfundslivet, som ikke spiser frokost sammen

Komiteens medlemmer

Følgende har foreløbigt indvilget i at indgå i komiteen bag Co-existence of Civilizations:

- Tidl. udenrigsminister **Uffe Ellemann-Jensen**
- Rektor **Ralf Hemmingsen**, Københavns Universitet
- Næstformand **Tine Aurvig-Huggenberger**, LO
- Talsmand **Zubair Butt Hussain**, Muslimer i Dialog
- Direktør **Nanna Hvidt**, Dansk Institut for Internationale Studier
- Projektleder **Michael Irving Jensen**, Center for Kultursamarbejde med Udviklingslandene
- Formand **Sherin Khankan**, Forum for Kritiske Muslimer
- Overrabbiner **Bent Lexner**, Det Mosaiske Trossamfund
- Direktør **Jørn Lund**, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
- Tidl. ambassadør **Jørgen Ørstrøm Møller**
- Imam **Abdul Wahid Petersen**
- Generalsekretær **Jørgen Poulsen**, Dansk Røde Kors
- Ansv. chefredaktør **Erik Rasmussen**, Huset Mandag Morgen
- Lektor **Jørgen Bæk Simonsen**, Carsten Niebuhr Afdelingen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet
- Direktør **Christian Stadil**, Hummel
- Biskop **Erik Norman Svendsen**, Københavns Stift
- Bestyrelsesformand **Mads Øvlisen**, Novo Nordisk A/S

hver dag, men som allesammen har haft det dårligt med denne sag, og som støtter et forsøg på at række hånden ud og tilbyde forhandling,” siger Jørn Lund.

Ambitionen er, at arbejdet om 100 dage kulminerer i et internationalt topmøde - Copenhagen Summit of Co-existence. Hovedsigtet er at se fremad, identificere løsninger og skabe mulighed for at øge dialog og samarbejde mellem den arabiske verden og Vesten.

“Vi har længe talt sammen om kommercielle samarbejder. Den kommercielle koeksistens har bl.a været med til at skabe den nærhed, vi oplever i dag. Så hvorfor ikke også sætte sig ned og tale om, hvordan vi på andre områder øger respekt og tolerance,” siger Mads Øvlisen, bestyrelsesformand i Novo Nordisk.

Sense of urgency

Timing er altafgørende hvis arbejdet med at skabe en ny platform for forståelse mellem kulturer skal bære frugt. På baggrund af Muhammed-sagen har Danmark nu hele verdens opmærksomhed. Og den skal udnyttes positivt til at sætte accept og tolerance på dagsorden.

“Når vi taler branding, er det kontrasten, der får folk til at stoppe op. Og det vil være en kontrast nu, at Danmark går forrest og taler dialog, god opførsel og åbenhed. Derfor vil der blive lyttet nu,” mener Christian Stadil.

Samtidig er alle skræmte over, hvor voldsomt konflikten har udviklet sig. Fra begge fløje har der lydt undskyldninger. Dermed er der også modtagelighed over for en debat om, hvordan vi undgår at havne i lignende situationer fremover.

“Nu har vi set de grimme konsekvenser, det kan få, når man agerer uden at kende hinanden tilstrækkeligt. Derfor må vi fremover på banen, før truslerne om vold kommer og undskyldninger bliver nødvendige. Indtil nu har debatten været præget af ekstremer - med fløjshandsker på den ene side og høvlebænken på den anden. Det fører til forudindfattede meninger om hinanden, som ikke er bæredygtige,” siger Zubair Butt Hussain.

Lektor Jørgen Bæk Simonsen fra Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet tror på, at lydhørheden over for projektet vil være stor, også i den arabiske del af verden. I den islamiske verden har man en meget udbredt mæglingskultur og en særdeles veludviklet ansvarlighed i forhold til det offentlige rum, påpeger han.

“Det er ikke det, man ser på tv. Men hvis to personer er ved at komme op at toppes på gaden, vil andre straks gribe ind og sørge for, at uoverensstemmelsen ikke udvikler sig. Problemet er selvfølgelig, at det politiske niveau i den islamiske verden er lidt tvivlsomt, og det gør, at mæglingstraditionen ikke kan slå igennem på det niveau. Men på det mellem menneskelige niveau er de meget almindelige og meget hyppige,” siger Jørgen Bæk Simonsen.

Marianne Kristensen Schacht | mak@mm.dk

Frans Rønnov | roennov@mm.dk